

## ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*О.В. Іванова, кандидат педагогічних наук*

*О.Р. Журба, студентка магістратури*

*Розглянуто та проаналізовано методику викладання іноземної мови (англійської), особливості кожного з методів навчання та з'ясовано причину ефективності застосування різних методик на практиці при викладанні іноземної мови студентам. Визначено поняття «ефективність методів навчання» та наведено приклади їх використання.*

**Методи навчання, ефективний, метод розігрування ролей, дискусія, інноваційні методи, мультимедійні засоби.**

Важливою умовою успішності навчання студентів іноземній мові є свідоме конструювання такої ситуації, яка вимагала б від майбутніх фахівців відповідних дій і вчинків. Цього можна досягти, коли студенти, усвідомлюючи роль володіння іноземною мовою в професійному становленні власної особистості, будуть зацікавлені як процесом, так і результатом вивчення іноземної мови. Підвищити мотивацію і, таким чином, покращити ефективність засвоєння знань може використання та поєднання різних методик.

Якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасні технології в освіті – це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, використання проектних методів, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами, дистанційні курси іноземних мов, створення презентацій у програмному середовищі Open Office Impress, Microsoft PowerPoint, використання ресурсів всесвітньої мережі Internet. Мультимедійні засоби навчання є перспективним і високоефективним механізмом, що дозволяє опрацювати та подати більшу кількість інформації, ніж традиційні джерела інформації [8].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблемою оптимізації навчально-виховного процесу у вищій школі займався багато вчених: А. Алексюк, А. Дьомін, І. Прокопенко, В. Сластьонін, В. Євдокімов, С. Мартиненко, І. Юкіна, Б. Єсіпова, Т. Коваль, О. Пєхота, Н. Соколова, С. Ніколаєва.

Проблеми методів навчання висвітлюють такі науковці як : С. Ніколаєва, Д. Ельконін, О. Лабарський, Ю. Пассов, Г. Рогова, О. Леонтьєв, М. Ляховицький, та ін.

На сучасному етапі розвитку освіти проектна методика детально досліджується як зарубіжними: L. Fried-Booth, T. Hutchinson, M. Knoll, так і вітчизняними авторами: І. Бим, І. Зимньою, Е. Полат, І. Чечель, Н. Коряковцевою, О. Моїсеєвою, Т. Сахаровой та ін.

**Мета дослідження** – аналіз узагальнення та осмислення досвіду використання методів навчання на сучасному етапі, а також визначення критеріїв та процедури оптимального вибору методів навчання й умов успішного оволодіння іноземними мовами.

Реалізації поставленої мети сприяє розв'язання таких **завдань**:

- 1) вивчення педагогічних і методичних аспектів підвищення ефективності навчально-виховного процесу;
- 2) аналіз особливостей оптимального вибору методів навчання англійської мови.

**Виклад основного матеріалу.** В епоху державного і духовного відродження України пріоритетна роль належить високоосвіченим людям. Особистість формується у певному соціальному середовищі, водночас впливаючи на економічні, ідеологічні, загальнокультурні особливості життя суспільства. В умовах соціальної перебудови значно зростає роль суб'єктивного фактора, вплив цілеспрямованої діяльності людини на громадське життя. Тому розвиток суспільства значною мірою залежить від людей у сфері освіти. В свою чергу, суспільство висуває перед сучасною школою завдання сформувати всебічно розвинену особистість, яка б задовольняла потреби суспільства. Згідно із законом України "Про Освіту" її метою є "всебічний розвиток як особливості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями" [4, с.4]. Досягнення цієї мети можливе лише за умов оптимального вибору методів навчання. Оскільки основною діяльністю студента є навчання, то лише за допомогою використання раціональних методів навчання відбувається засвоєння знань, умінь і навичок, а також формування світогляду, розвиток здібностей, реалізація навчальної, виховної та розвивальної функції навчання.

Від вибору викладачем методів навчання значною мірою залежить розвиток студентів та якість засвоєння ними знань. Для засвоєння іноземної мови мало знати окрему інформацію про неї, як її вивчати та які навички тренувати. Потрібно це перетворити на реальні, фізичні дії, рухи органів мовлення.

Викладач іноземної мови у процесі навчання завжди використовує різні методи, комбінуючи та змішуючи їх, а також імпровізуючи. Але в основі будь-якого викладання все ж лежить один із двох класичних методів: традиційний і нетрадиційний.

У практиці педагогіки вищої школи за останні десятиріччя великого розповсюдження та застосування набули нетрадиційні методи вивчення іноземної мови. Серед них на належну увагу заслуговують так звані "активні" методи навчання. Відмінністю активних методів навчання від традиційних є те, що вони сприяють активізації мислення студентів [1, с.28]. На думку А.О. Вербицького, саме активне навчання формує у студентів пі-

знавальну мотивацію, але мова повинна йти не про «примус» до активності, а про спонування до неї; необхідно створити дидактичні й психологічні умови породження активності особистості в пізнавальній діяльності [2, с.52].

Активні методи навчання можуть бути використані на різних етапах навчального процесу. Залежно від спрямованості активні методи навчання діляться на:

- *неімітаційні*;
- *імітаційні*, які передбачають, як правило, навчання професійним умінням і навичкам та пов'язані з моделюванням професійної діяльності, іншими словами, імітуються як ситуація, так і сама професійна діяльність. Імітаційні, в свою чергу, поділяють на *неігрові* (що передбачають аналіз конкретних ситуацій; рішення ситуаційних задач; вправи, виконання індивідуальних завдань) та *ігрові* (розігрування ролей) [6].

Прикладом методу гри є: *Гра «Збери прислів'я»*

*Викладач читає початок прислів'я, студенти повинні закінчити його та навести український еквівалент. Наприклад:*

*A FRIEND IN NEED ..... IS A FRIEND INDEED (Друг пізнається в біді).*

Розігрування ролей є простішим методом порівняно з діловою грою але не менш ефективним. Прикладом може бути ситуативна рольова гра:

*Група студентів ділиться на малі підгрупи з двох-трьох чоловік і одного експерта. Завдання підгруп – дати якомога детальнішу інформацію з цього питання. У свою чергу експерт повинен уважно проаналізувати відповідь, за необхідністю доповнити і оцінити кожного учасника обговорення.*

Такий вид роботи допомагає студентам самореалізувати і самооцінити себе, а також узагальнює великий обсяг інформації.

Взаємодія учасників ігрового заняття може здійснюватися, зокрема, у вигляді дискусій, наприклад: *Discuss these questions in the group. (Обговоріть такі питання в групах).*

- *“Article 23 says that every person has the right to free development. How do you understand it?” (У статті 23 говориться, що кожна людина має право на вільний розвиток. Як ви це розумієте?)*

- *“Article 10 says that the state language in Ukraine is Ukrainian, it means that every citizen of our country should know it. Do you agree?” (Стаття 10 говорить, що офіційною мовою в Україні є українська. Це означає, що кожен громадянин нашої країни повинен володіти нею. Чи згодні ви з такою твердженням?)*

Головними методичними принципами при вивченні іноземних мов вважаються принципи комунікативно орієнтованого навчання на основі інтенсивних та сучасних інноваційних методик, що останнім часом активно впроваджуються викладачами.

Ефективність навчання безпосередньо залежить від ступеня наближення процесу передачі знань, формування навичок і вмінь до реаль-

них умов їх практичного застосування [3, с.21]. Дуже часто, але не завжди, у процесі навчання викладачами виступають носії мови – іноземці. Таким чином, той, кого навчають вивчає іноземну мову без мови посередника, що створює ефект занурення в мову та, відповідно, впливає на ефективність навчання. Така методика дає змогу займатися англійською чи іншою іноземними мовами саме з носієм мови є цілком виправданою – адже таким чином студенти відразу входять у контакт із живою сучасною мовою. Для розмовної практики, розвитку здібностей сприйняття мови на слух, засвоєння розмовної лексики, покращення вимови доцільнішою буде робота з іншомовним викладачем. Студентами набагато легше засвоюється матеріал, коли викладач наводить життєві приклади й підбирає завдання, пов'язані з життям, із досвідом студентів. Це змушує їх активно мислити та зосереджуватися. Прикладами таких завдань будуть:

- *Taking into account last events in world economy, what is in your opinion on the actual cause of the global economic crisis? How does it influence on the students? (Зважаючи на останні події у світовій економіці, що на вашу думку є фактичною причиною глобальної економічної кризи? Як це впливає на студентів?)*

- *Warum eigene Berufe sind kein aktuelle? (Чому деякі з професій стали не актуальними?)*

З розвитком інформаційної революції швидко вдосконалюється технологічний процес, студенти звикли до постійного оновлення інформації, змін, тому й є необхідність залучати нові різноманітні інтерактивні методи навчання для реалізації поглиблення та підвищення рівня знань студентів. Неможливо недооцінити роль мультимедійних засобів у проведенні занять з іноземної мови. Більш плідне досягнення засвоєння іншомовного матеріалу на високому рівні можливе за рахунок використання сучасних методик викладання, тобто за допомогою сучасних технічних засобів навчання, а саме, відео матеріалів. Загально відомим є той факт, що використання відео матеріалів під час практичних занять з іноземної мови сприяє індивідуалізації навчання та підвищує рівень мотивації розвитку мовленнєвої діяльності студентів. Для того, щоб навіть поверхнево зрозуміти зміст викладеного матеріалу, студентам необхідно докласти певних зусиль [7]. З метою фіксації мовного матеріалу викладач може використовувати ряд вправ, що дадуть змогу студентам активізувати в своєму лексиконі нові слова та терміни, наприклад:

- *Find in the video English equivalents to the following word combinations (Знайдіть у відео англійські еквіваленти до наступних словосполучень);*

- *Which words in the video have the same meaning as...*

- (Які слова у відео мають таке ж значення, як ...);*

- *Find in the video words and expressions opposite to the following ones... (Знайдіть у відео слова та вирази протилежні за значенням до наступних...);*

- *Match the first part of the sentence with the second one (З'єднайте першу частину речення з відповідною другою частиною);*

- Match the verbs in Column A with the nouns in Column B to form meaningful phrases (З'єднайте дієслова в першій колонці з іменниками другої колонки щоб утворити повнозначну фразу);

- Find and correct mistakes in the following sentences (Знайдіть та виправте помилки в реченнях).

Ще одним ефективним способом викладання іноземних мов є використання на заняттях з іноземної мови Інтернета. Якщо постійно використовувати мережу Інтернет, можна зацікавити студентів та підвищити їх мовний рівень, в першу чергу це стосується таких тем, як "Спорт", "Музика", "Молодіжна мода" [5, с.12]. Завдяки електронній пошті та Skype, студенти мають можливість спілкуватися зі своїми товаришами з інших країн. Вони розширюють свій словниковий запас, у першу чергу розмовну лексику. Студенти самі обирають матеріал, що впливає на виховання в них самостійності, відповідальності.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** В умовах сучасного суспільства та зважаючи на особливості сучасної молоді були згадані найдоцільніші методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, – а саме: дискусія, дидактичні (рольові ігри), метод проектів, використання мультимедійних технологій та Інтернету. Варто зазначити, що поряд із зазначеними методами не варто забувати про традиційні методи навчання, адже в сукупності вони покликані вирішувати основні завдання сучасної вищої школи.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у використанні інноваційних технологій при викладанні іноземної мови.

### Список літератури

1. Бухаркіна М. Теорія та практика навчання англійської мови / М. Бухаркіна. – К.: ТОВ «Спринт Принт», 2009. – 57с.
2. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей шк.: контекстный подход: метод. пособие / А.А. Вербицкий – М.: Высш. шк., 1991 – 207 с.
3. Дубровська Л.О. Сучасні педагогічні технології: методичні матеріали до семінарських занять для студентів заочної форми навчання / Дубровська Л.О., Дубровський В.Л., Ковнер В.В.. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2011. – 79 с.
4. Закон України "Про освіту"//Освіта, 1996. – 25 квітня.-С.4
5. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С.Г. Крамаренко // Відкритий урок. – 2002. –№5–6. – С.7–10.
6. Кругленко О.С. Використання активних методів навчання. / О.С. Кругленко, М.Б. Кучма. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.rusnauka.com/7\\_NMIW\\_2011/Philologia/1\\_80065.doc.htm](http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Philologia/1_80065.doc.htm)
7. Тищенко М.А Методи використання відеоматеріалів на практичних заняттях з англійської мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uchni.com.ua/informatika/4176/index.html>
8. Циркаль А.Ю. Огляд найбільш цікавих інтерактивних методів на заняттях з англійської мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1146>

*Рассмотрены и проанализированы методика преподавания иностранного языка (английского), особенности каждого из методов*

обучения и выяснена причина эффективности применения различных методик на практике при преподавании иностранного языка студентам. Определено понятие «эффективность методов обучения» и приведены примеры их использования.

**Методы обучения, эффективный, метод разыгрывания ролей, дискуссия, инновационные методы, мультимедийные средства.**

*An important condition for the successful learning of a foreign language by modern students is a combination of different techniques and study methods.*

*High-quality language training for students is not possible without the use of modern educational technology. Modern technologies in education are :*

- 1. the use of design techniques*
- 2. the use of information and telecommunication technologies*
- 3. work with educational computer programs*
- 4. distance learning courses in foreign languages*
- 5. creating presentations programmed in Open Office Impress, Microsoft PowerPoint*
- 6. the use of resources from World Wide Internet.*

*Multimedia learning are promising and highly effective mechanism to process and provide more data than traditional sources.*

*The most appropriate methods of active and effective learning of students are discussions, gaming, method of projects etc.*

*It should be noted that along with the above methods lecturers should not forget about the traditional methods of teaching, because together they are called to solve the problem of modern higher education.*

**Study methods, effective, gaming, discussion, innovative methods, multimedia.**

УДК 378.147:004.9(410)

## **ЗАПОЗИЧЕННЯ БРИТАНСЬКОГО ДОСВІДУ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

**О.М. Канівець, кандидат педагогічних наук  
Ю.О. Шургай, студент**

*Проаналізовано використання новітніх засобів навчання при підготовці філологів іноземної мови у Великобританії. Визначено можливі шляхи запозичення позитивного британського досвіду підготовки філологів*

**Дистанційне навчання, подкастинг, сенсорні навчальні програми.**